

KAPALI MEKANDA FOTOĞRAF ÇEKİMİ

Kapalı mekanda fotoğraf çekimini doğrudan etkileyen faktörleri gözden geçirelim.

Kapalı mekanda fotoğraf çekimi, açık havada yapılan çekime kıyasla birçok ilave bilginin ve kimi zamanda donanımın kullanılmasını gerektirir. Kapalı mekanda karşılaşılabileceğimiz başlıca zorluk, ışık şartlarının elverişsiz olmasıdır. Fotoğraf açısından bu elverişsiz şartları üç ana başlık altında toplayabiliriz:

1. Yetersiz ışık
2. Değişken ışık
3. Dengesiz ışık

Bu başlıkların açıklamalarına geçmeden önce, elverişsiz ışık koşullarıyla mücadele edebileceğimiz silahlarımızı da saymakta fayda var:

- a. Tripod (üçayak)
- b. Kelvin (ışık sıcaklığı) ayarı
- c. ISO ayarı
- d. Gri kart ve WB (beyaz ayarı dengesi)
- e. Flaş

Yetersiz Işık

Işığın, herhangi bir yerden destek almadan fotoğraf çekmemizi engelleyecek kadar zayıf olduğu ortamlardır. Örneklerle açıklayacak olursak, 60mm. odak uzaklıklı objektifle net çekim yapabilmek için, en az 1/60 gibi bir enstantane değerine ihtiyaç vardır. Ancak, ışığın yetersiz olduğu kapalı mekanlarda, makinemiz genelde 1/15 veya 1/10 gibi düşük enstantane değerleri verir.

Tripod (üçayak) kullanımı

Işığın yetersiz olduğu bu gibi durumlarda yapacağımız en iyi şey, çekimi tripod üzerinde gerçekleştirmektir. Tripodlar, bir yandan titreşimsiz çekim yapmamızı sağlarken, diğer yandan da arzuladığımız kadrajı tam yapmamızı sağlarlar. Ancak, tripod kullanımı her koşulda elverişli olmayabilir. Nitekim müze, saray v.b. bazı tarihi mekanlarda tripod kullanılarak fotoğraf çekilmesine izin verilmemektedir. Bu gibi durumlarda, mevcut imkanlarımızdan elverdiğince yararlanmak gerekmektedir. Örneğin; sırt çantamız veya çevredeki muhtelif destek alabileceğimiz imkanlar (merdiven trabzanı, pencere girintisi, v.b.) kullanılabilir. Kimi zaman yerde bağdaş kurup, ellerimizi bacaklarımızın üzerine koyarak kendi vücudumuzdan destek almak da çok işe yarar. Bu pozisyon aynı zamanda, ortama farklı bir bakış açısı ile yaklaşmamızı da sağlayacaktır.

ISO ayarı

ISO değeri, dijital fotoğraf makinelerindeki sensörün, ortam ışığına karşı duyarlılığını belirleyen bir değerdir. ISO değeri yükseldikçe, duyarlılık artar. Bir başka deyişle, düşük ışıktaki net çekim yapmak kolaylaşır. ISO değeri düşüldükçe de, makinemizin ışığa karşı hassasiyeti azalır. ISO ayarı, dijital fotoğraf makinelerinin kullanıcılarına kazandırdığı en önemli avantajlardan birisidir. Film kullanan makinelerde bu özellik mevcut olmadığından, her koşul için yanımızda farklı ISO (veya ASA) değerleri taşıyan (100, 200, 400 v.b.) filmler buldurmamız gerekirdi. Bu da, gün ışığından loş bir ortama geçildiğinde, bizlere mevcut filmimiz tükenmeden makineden çıkartıp yüksek ASA değerli filmi takma zorunluluğu getirirdi. Şimdi ise aynı işlemi, makinemizin ISO değerini bir tuşla artırmak suretiyle gerçekleştirebiliyoruz. Bugün, amatör makineler dahil artık birçok makine üzerinde ISO değeri 100 – 400 arasında değiştirilebiliyor özelliğe sahip. Bazı profesyonel makinelerde ise bu değer 1600, 3200 ve hatta 6400 gibi değerlere kadar yükseltilebiliyor. Bu da neredeyse mum ışığı loşluğundaki ortamlarda bile net çekim yapmamızı sağlayabiliyor. Ancak ISO değerinin artırılması, dijital makinelerde "noise" (kirlilik) adı verdiğimiz görüntü bozukluklarına sebebiyet verdiğinden, genellikle ISO 500 üzerindeki değerler pek tercih edilmemektedir.

ISO değerinin enstantane ile doğru orantılı bir ilişkisi vardır. Örneğin; makinemiz ISO 100 değerinde 1/15 gibi bir enstantane değeri verirken, ISO 200 değerinde 1/30 enstantane değeri belirleyecektir. ISO 400 değerinde ise, 1/60 enstantane değeri belirlenecektir. 1/15 gibi riskli bir enstantane değeri kullanmak yerine, ISO değerini 400'e çıkartmak suretiyle 1/60 enstantanede çekim yapmak, net götüntü elde etme şansımızı artıracaktır.

Flaş kullanımı

Flaş kullanımı bu tip durumlarda hepimizin kurtarıcısı gibi görünse de, aslında çoğunlukla hatalı kullanılmaktadır. Makinesine göre değişmekle birlikte, flaşlar genelde ilk 3-5m. mesafe içinde en iyi aydınlatmayı sağlarlar. Bu mesafe aşıldıkça, flaş ışığının etkisi logaritmik olarak azalır. Flaşlı çekimlerde, makineler genellikle 1/60 enstantane değerini kullanırlar. Bu değer de, kapalı mekanların pozlanması için yeterli değildir. Fotoğraf makinemiz, bizim bu bilgiye sahip olduğumuz düşüncesiyle kendini ayarlar. Makine flaşlı çekim konumuna getirildiğinde, 3-5m. mesafe içindeki objeleri en iyi şekilde aydınlatılmak için gerekli parametreleri kullanır ve çekimi tamamlar. Ancak, kapalı mekanlarda genellikle aydınlatılmak istenen

mesafe 3-5m. ile sınırlı değildir. Örneğin; Dolmabahçe Sarayı içinde bir arkadaşımızın fotoğrafını, makinemizin otomatik modunda ve flaşla çekersek, arkadaşımız gayet net ve aydınlık çıkacak, ancak arka plandaki detaylar pozlama süresinin kısa olmasından dolayı karanlık çıkacaktır. Bu durumda yapılması gereken makinemizin manuel olarak ayarlanmasıdır. Öncelikle, flaş kapalıyken makinemizin kaç enstantane değeri (Ör: 1/15) verdiği gözlemlenmelidir. Daha sonra makine, enstantane öncelikli çekim konumuna getirilerek, az önce ölçülen değer manuel olarak ayarlanmalıdır. Bu enstantane değeri, genel ortam ışığının sensör üzerine kaydedilmesi için yeterli bir değerdir. Bu değer kullanılarak flaş devreye sokulmalı ve çekim gerçekleştirilmelidir. Bu durumda, sensör makineye yakın olan kişiyi flaş ışığı kullanarak net bir şekilde kaydedecek ve kalan sürede de arka planı kaydetmeye

devam edecektir. Fotoğraf 1'de (2sn. – F/4.8) benzer yöntem kullanılmış ve flaş ışığı ile, önde ve karanlıkta kalan iki sütun hafif olarak aydınlatılmıştır. Burada flaş ışığı dolgu olarak kullanılmak istendiğinden, ışın değeri 1/32 oranında düşürülmüştür. Ancak bu oranın 1/16 veya 1/8 gibi daha yüksek tutulması, öndeki sütunların biraz daha belirginleşmesini sağlayabilirdi. Ayrıca, bu gibi şartlardaki flaş kullanımlarında, flaş ışığının ortam ışığından daha soğuk bir renk vermesini engellemek için, flaşımızın önünde sarı veya turuncu filtre kullanmak da faydalı olabilir.

Değişken Işık

Kelvin (ışık sıcaklığı) ayarı

Dijital fotoğraf makinelerinin en zorlandığı ışık koşulları, birden fazla sıcaklığa, bir başka deyişle Kelvin derecesine sahip ışığın bir arada olduğu durumlardır. Kelvin değeri, ışık kaynağına göre değişkenlik gösterir. Aşağıdaki liste, çeşitli ışık sıcaklıkları hakkında genel bir fikir vermektedir:

- Mum ışığı : 1900K
- 100W'lık ampul : 2800K
- Halojen lambalar : 3300K
- Gün ışığı : 5500K

- Flaş ışığı : 6000K

K değeri azaldıkça ışığın sıcaklığı artar (bir anlamda kırmızı tonu artar), K değeri arttıkça da, ışığın sıcaklığı azalır (yani mavi tonu artar). Değişken ışıklı ortamlara en iyi örnek sahne ve fuar ortamlarıdır. Bu ortamlarda, aynı anda hem floresan lambalar, hem normal ampül aydınlatmaları hem de halojen aydınlatmalar bir arada bulunabilir. Değişken ışıklı ortamlarda dijital makinelerin, film kullanan makinelere üstünlüğü tartışılmazdır.

Bugün birçok dijital fotoğraf makinesinin üzerinde standart olarak; gün ışığı, gölge, kapalı mekan, bulutlu hava, v.b. ayarlar bulunmaktadır. Ancak bu standart ayarlar, sabit bir K değerine eşlendiğinden, özellikle de değişken ışıklı ortamlarda, her zaman istenilen sonucu veremeyebilirler. Örneğin; ağırlıklı olarak floresan ampüllerin bulunduğu ancak kısmen normal ampüllerle aydınlatılan bir ortamda, makinemizin hangi standart modunu kullanacağımıza karar vermek kolay olmayacaktır. Büyük ihtimalle de, seçilen standart değerlerden hiçbiri tatminkar bir sonuç vermeyecektir. Bu gibi durumlarda, özellikle SLR tip dijital fotoğraf makinelerinde bulunan ve manuel olarak müdahale edilebilen Kelvin ayarı imdadımıza yetişmektedir. Kelvin değerini manuel olarak ayarlayarak yaptığımız çekimlerin, gerçek renklere yakın olup olmadığını LCD ekran üzerinden kolayca tespit edebiliriz. Bunun başlıca yöntemi, renginden kesin emin

olduğumuz objelerin çekim sonrasında ekranımızda oluşan görselini kontrol etmektir. Kolay ayırdedilebilecek renklerin başında beyaz ve siyah gelmektedir. O yüzden, öncelikle bu renklerin doğruluğu gözlemlenmelidir. Örneğin; Fotoğraf 2'de (1/180sn. – F/2.8) ilk kontrol etmemiz gereken bölgeler, yerdeki adamın çorapları, kızların başındaki kaseler ve sağdaki kızın bluz askısıdır. Bunların renklerinin beyaz olduğu aşıkardır. Eğer ayarladığımız K değeri bu objeleri mavi ağırlıklı gösteriyorsa, o durumda K değerini gerçek beyaz renge ulaşıncaya kadar düşürmemiz gerekmektedir.

Gri kart ve WB (beyaz ayarı dengesi)

Değişken ışık koşullarında kullanılabileceğimiz bir diğer metod ise, gri kart üzerinden makinamızın WB (beyaz ayarı dengesi) ayarının yapılmasıdır. Gri kart, adından da anlaşılacağı üzere gri renkte özel üretilmiş bir karttır. Dijital fotoğrafın yaygınlaşmasıyla, bugün birçok fotoğraf mağazasında bulabileceğimiz bu kartlar, %18 oranında ışığı yansıtma özelliğine sahiptirler. Kullandığımız makinelerin üretim esnasındaki kalibrasyonları da bu mantığa göre yapılmaktadır. Eğer fotoğraf makinemiz, manuel olarak WB değerini okumamıza ve belirlememize müsaade ediyorsa, bunu gri kart kullanarak yapmak en sağlıklıdır. Özellikle, değişken ışık ortamlarındaki birbirinden farklı K değerlerindeki ışığın, kart üzerinden yansımalarını okumak yöntemiyle yapılan WB ayarı, manuel olarak yapacağımız K değeri ayarından daha doğru sonuçlar elde etmemizi sağlayacaktır.

Dengesiz Işık

Kapalı mekanlarda, pencereden içeriye giren ışık veya tek noktadan yapılan aydınlatma gibi şartlar, dengesiz ışık ortamını yaratırlar. Yani, bir taraf tamamen aydınlıkken, diğer taraf kısmen karanlıkta kalabilir. Fotoğraf 3'de (1/80sn. F/4.2), sol taraftaki pencerelerden gelen ışık yüzünden kolonlar üzerinde patlamalar meydana gelirken, tavan nispeten karanlık çıkmıştır. Bu gibi şartlarda "bracketing" tabir edilen, aynı kadrajın farklı

pozlandırma ile birden fazla çekiminin yapılması uygundur. Fotoğraf 3'de 1/60, 1/80 ve 1/125 gibi çeşitli enstantane değerlerinde pozlandırmalar yapılarak, karanlık alanların en belirgin olduğu, ancak aydınlık alanların da en az patlamayla kurtarılabilceği bir pozlandırma süresi tercih edilmiştir. Dengesiz ışıklı ortamlarda, pozlandırma tamamen aydınlık alana göre de yapılabilir. Aydınlık bölgeden okuduğumuz enstantane değeri yüksek olacağından, karanlık bölge fotoğrafta nereyse hiç görünmeyecek, ancak aydınlık alanda patlamalar oluşmayacaktır. Bu durumda karanlık bölgeleri aydınlatmak için flaş desteğine ihtiyaç duyulur. Ancak, flaşın suni bir görünüm yaratmayacak şekilde kompanse edilmesi gerekmektedir. Fotoğraf 3'de dolgu flaşının kullanıldığını, öndeki sol ve sağ kolonlar üzerindeki mavimsi renk tonundan kolayca farkedebiliyoruz.

Kapalı mekanlar bize, hem yaratıcı hem de değişik lezzetlerde fotoğraf elde etme imkanı sunar. Bu ortamlarda yanal ışık, ters ışık, uzun enstantaneli çekimler gibi, çeşitli fotoğraf tekniklerini kullanarak bol bol alıştırmaya yapma imkanı vardır. Özellikle hava şartlarının müsait olmadığı durumlarda, fotoğraf çekimi için kapalı mekanları tercih edip, bu konular üzerinde çalışarak hoşça zaman geçirebiliriz.